

Inhalt

<i>Abkürzungen</i>	XI
<i>Vorwort</i>	1
<i>Einleitung</i>	3
<i>Entstehung des Werks</i>	3
<i>Der Aufbau des Zyklus</i>	11
<i>Die Quellen</i>	14
<i>Die Handschrift Clm 18760 als Textgrundlage</i>	20
<i>Einrichtung der Edition</i>	23
<i>Apparate</i> 23 <i>Marginalien</i> 24 <i>typographische Einrichtung</i> 24	
<i>Verhältnis zur Ausgabe BUCHW/WOLFs</i> 24 <i>Konstituierung des</i>	
<i>Textes</i> 26 <i>Interpunktion, Orthographie, Normalisierung</i> 27	
<i>Verzeichnis der Quellen</i>	30
<i>Verzeichnis der Literatur in Auswahl</i>	40
<i>Staupitz-Literatur</i> 40 <i>Übrige Literatur, soweit abgekürzt zitiert</i> 41	
<i>Text</i>	43
<i>Widmung</i>	45
<i>Prolog</i>	46

PRIMA PARS

decem primos sermones (1-10) complectens in qua ostenditur
Iob beatissimi fortuna (TüPr 15 Z 18f)
seu eius vitae quam pacis tempore habuit perfectio (TüPr 11 Z 5f)

<i>Sermo 1</i>	48
De misericordia dei in perfectione virtutum Iob viri utique gentilis ostensa	
<i>Sermo 2</i>	55
De simplicitate cordis sive de eius evacuatione a plica curiositatis, falsitatis, dolositatis	
<i>Sermo 3</i>	64
De rectitudine cordis sive de conformatione voluntatis humanae cum divina in Christi exemplo visa	
<i>Sermo 4</i>	76
De timore dei servili, initiali, filiali seu casto deque differentiis eorundem necnon naturalis et virtuosii	

<i>Sermo 5</i>	88
De malo, de mali causa e defectu eiusque cognitione e contrario bono, de mali fuga per bonum velle etsi imperfectum, de bona tristitia istam fugam sequente	
Sequuntur (usque ad 10 inclusive) quidam sermones ad litteram conscripti qui inscios certiores reddant, quomodo bonis terrenae felicitatis uti liceat (TüPr 6 Z 102-104)	
<i>Sermo 6</i>	101
De matrimonio eiusque bonis et de virtutis generativae usu in actu matrimoniali non solum licito, sed etiam bono atque meritorio	
<i>Sermo 7</i>	121
De divitiis et possessionibus, tam naturalibus quam artificialibus, earumque bono usu	
<i>Sermo 8</i>	139
De honore, fama, potestate eorumque vilitate, fallacitate, indignitate	
<i>Sermo 9</i>	152
De conviviis, de eorum figuris et exemplis in illis quibus interfuerunt David, Assuerus, Christus inventis, deque septem virtutibus interioris convivii	
<i>Sermo 10</i>	166
De parentum provisione erga liberos respectu fortunae, naturae, gratiae habenda	

SECUNDA PARS

sermones quattuor sequentes (11-14) complectens in qua agitur
de temptationis et adversitatis consideratione (TüPr 15 Z 19f)
sive de modo quo ante ipsum conflictum homo quilibet temptatus
- cuius quippe Iob gerit personam -
se disponat ad fortiter, intrepide ac invincibiliter bellandum
(TüPr 14 Z 182f 192 183f)

<i>Sermo 11</i>	186
De temptationibus tribulationibusque sub specie aeternae dei scientiae, providentiae, praedestinationis consideratis, unde cognoscuntur homini cum status sui gratia tolerabiles, immo ad poenitentiam in hac vita agendam necessariae futuraeque lucrosae, de missione angelorum ad custodiam; sive: hominem temptari debere (TüPr 14 Z 53f)	
<i>Sermo 12</i>	215
De vocatione ad poenitentiam,	

neque angelis bonis in bono confirmatis, neque diabolo angelisque eius in malo obstinatis, sed soli homini et ad bonum et ad malum vertibili congrua; sive: hominem vinci involuntarie non posse (TüPr 14 Z 54)

Sermo 13 241

De diaboli via

hominem intellectu, voluntate, operatione in circuitu captivum ducere conantis; ostenditur, ne errando homo succumbat (TüPr 14 Z 54f)

Sermo 14 257

De adiutorio domini

erga servum dei nec peccati; probatur, ut vincendi securitate fortior fiat (TüPr 14 Z 55f)

TERTIA PARS

sermone viginti qui supersunt complectens in qua agitur
de temptationis atque passionis et belli exercitatione
et conflictu (TüPr 15 Z 20f)

seu de ea vitae Iob quam temptationes innumerae veluti aurum
rutilare fecerunt perfectione (TüPr 11 Z 6-8)

Sermo 15 264

De virtute et gratia,

sive de oppositione diaboli qua nititur rationibus improbare, Iob - seu omnem temptandum - donis gratuitis praeditum, gratia gratum faciente ornatum, meritis auctum vere dici posse virtuosum ideoque laudari; sive: libertatem arbitrii gratia non cogi

Sermo 16 275

De potestate seu licentia temptandi,

an conveniat debeatque diabolo etiam in servos dei bonos concedi

Sermo 17 284

De diaboli potentia temptandi

seu potius impotentia qua non potest, nisi omnipotens deus permittat, de eius imperfecta cognitione cogitationum humani cordis seu ignorantia qua nescit, utrum vicerit an victus sit, de eius malitia qua ipse interdum a temptatione desistit

Sermo 18 291

De animi aequitate

qua amissio rerum temporalium, deo semper inamisso, ferenda sit; diabolo id quod ratione probare nequivit, exemplo visibili ostendere (TüPr 15 Z 314f) seu ad sensum probare intendente et ideo non iam verbis sed factis argumentari incipiente

Post ea quae sermone 18 litteraliter de textu notata sunt, in sermonibus usque ad 25 inclusive sequentibus magis ad mysticum sensum eiusdem

textus acceditur, ut circa principia praesentium inquietudinum et temptationum rationaliter versari possint intelligentes (TüPr 19 Z 35-40). In primis tribus sermonibus (19-22) agitur de libertate in potestate temptandi quam suscipit diabolus ex negligentia illorum qui sibi viam praeccludere deberent (TüPr 23 Z 6-8): praelati, sacerdotes, praedicatores, principes, parentes (TüPr 22 Z 9-11)

Sermo 19 302

De abusu potestatis spiritualis (TüPr 21 Z 10)
sive de sacerdotum, praecipue praelatorum, inordinata et scandalosa vita eademque corrigenda per praedicatores (TüPr 20 Z 6-8)

Sermo 20 317

De modo correctionis
sive de abusu potestatis spiritualis in zelo praedicatorum ipsorum inordinato deque eodem bono et vero

Sermo 21 328

De abusu potestatis saecularis
sive de coelestis curiae hierarchiis ad quarum similitudinem debeant principum curiae regulari

Sermo 22 338

De negligentia parentum in regimine filiorum
qui debeant informari magis velle placere deo quam hominibus

In aliis tribus sermonibus (23-25) mystice agitur de opportunitate temptando vincendi quam diabolus sumit ex indispositione temptandorum ipsorum (TüPr 23 Z 8-12): primo, quando intellectus temptati est sine consideratione sui et operum suorum; secundo, quando voluntas est sine devotione; tertio, quando opus est sine circumstantiarum ordinatione (ebd Z 14-16)

Sermo 23 349

De negligentia intellectus, sive de consideratione sui et operum suorum, de vilitate, immo nihilitate peccati, de proprii meriti vilificatione divinique iudicii rectificatione, de vitae et naturalis et gratuita et aeternae gratuitate

Sermo 24 361

De negligentia voluntatis seu affectus, sive de devotione, de domini dei dominio regnante de humanis dominis et malis et bonis, de pietate et humilitate erga deum datorem, de fide spe caritate erga deum ablatorem, de omnipotentia dei, de rectitudine nostrae voluntatis ex conformitate ad divinam, quae quidem imitatio non debet attendi nisi secundum actus perfectionem

<i>Sermo 25</i>	375
De negligentia operis seu operationis effectus, sive de circumstantiarum ordinatione, de peccato cordis oris operis, praecipue de vitiis linguae virtutibusque taciturnitatem sequentibus	
<i>Sermo 26</i>	384
De angelis, de eorum cognitione diurna et vespertina, gaudio, orationum humanarum oblatione, adiutorio, de confusione diaboli, possessione coeli, commendatione dei, de virtutis habitu et operatione	
<i>Sermo 27</i>	395
De diaboli erga Iob actione violenta fraudulenta maligna, de adversitate carnis ad spiritum Iob innata gratiaque eum praeveniente, de peccato originali, de secundo Adam sine peccato poenam portante, de bona sufferentia adversitatis, quae quidem non est frustra	
<i>Sermo 28</i>	405
De veritate aequanimitatis patientiaeque Iob in iactura universae substantiae et nece filiorum visa, sive de oppositione diaboli qua nititur exemplis Romanae antiquitatis probare, Iob neque honorem dei procurasse nec virtuose egisse nec proximum aedificasse; cuncta deberi deo eique esse resignanda, etiam usum perfectum et iucundum virtutum qualem quis habere solitus fuerit per experimentale sentimentum; de vita gratiosa virtuosa gloriosa	
<i>Sermo 29</i>	416
De ulteriore potestate seu licentia temptandi diabolo concessa deinceps saevienti in Iob – seu quemlibet temptatum – spirituali afflictione: non solum auferendo sentimenta solita virtutum, sed etiam immittendo contraria sentimenta blasphemiae; qui denique modus impugnandi post rationis argumenta et sensus plagas tertius est et alibi dictus inductio (TüPr 15 Z 12f TüPr 33 Z 24)	
<i>Sermo 30</i>	425
De vita naturae, gratiae, virtutis, quod non sint in manu diaboli, sive quousque saevire ei concessum sit	
<i>Sermo 31</i>	439
De peccati egressione e corde, ordine, collectione, a consideratione sapientiae, a sacra lectione: singularitate curiositate incorrigibilitate	

<i>Sermo 5</i>	88
De malo, de mali causa e defectu eiusque cognitione e contrario bono, de mali fuga per bonum velle etsi imperfectum, de bona tristitia istam fugam sequente Sequuntur (usque ad 10 inclusive) quidam sermones ad litteram conscripti qui inscios certiores reddant, quomodo bonis terrenae felicitatis uti liceat (TüPr 6 Z 102–104)	
<i>Sermo 6</i>	101
De matrimonio eiusque bonis et de virtutis generativae usu in actu matrimoniali non solum licito, sed etiam bono atque meritorio	
<i>Sermo 7</i>	121
De divitiis et possessionibus, tam naturalibus quam artificialibus, earumque bono usu	
<i>Sermo 8</i>	139
De honore, fama, potestate eorumque vilitate, fallacitate, indignitate	
<i>Sermo 9</i>	152
De conviviiis, de eorum figuris et exemplis in illis quibus interfuerunt David, Assuerus, Christus inventis, deque septem virtutibus interioris convivii	
<i>Sermo 10</i>	166
De parentum provisione erga liberos respectu fortunae, naturae, gratiae habenda	

SECUNDA PARS

sermones quattuor sequentes (11–14) complectens in qua agitur
de temptationis et adversitatis consideratione (TüPr 15 Z 19f)
sive de modo quo ante ipsum conflictum homo quilibet temptatus
- cuius quippe Iob gerit personam -
se disponat ad fortiter, intrepide ac invincibiliter bellandum
(TüPr 14 Z 182f 192 183f)

<i>Sermo 11</i>	186
De temptationibus tribulationibusque sub specie aeternae dei scientiae, providentiae, praedestinationis consideratis, unde cognoscuntur homini cum status sui gratia tolerabiles, immo ad poenitentiam in hac vita agendam necessariae futuraeque lucrosae, de missione angelorum ad custodiam; sive: hominem temptari debere (TüPr 14 Z 53f)	
<i>Sermo 12</i>	215
De vocatione ad poenitentiam,	

neque angelis bonis in bono confirmatis, neque diabolo angelisque eius in malo obstinatis, sed soli homini et ad bonum et ad malum vertibili congrua; sive: hominem vinci involuntarie non posse (TüPr 14 Z 54)

Sermo 13 241

De diaboli via

hominem intellectu, voluntate, operatione in circuitu captivum ducere conantis; ostenditur, ne errando homo succumbat (TüPr 14 Z 54f)

Sermo 14 257

De adiutorio domini

erga servum dei nec peccati; probatur, ut vincendi securitate fortior fiat (TüPr 14 Z 55f)

TERTIA PARS

sermones viginti qui supersunt complectens in qua agitur
de temptationis atque passionis et belli exercitatione
et conflictu (TüPr 15 Z 20f)

seu de ea vitae Iob quam temptationes innumerae veluti aurum
rutilare fecerunt perfectione (TüPr 11 Z 6-8)

Sermo 15 264

De virtute et gratia,

sive de oppositione diaboli qua nititur rationibus improbare, Iob - seu omnem temptandum - donis gratuitis praeditum, gratia gratum faciente ornatum, meritis auctum vere dici posse virtuosum ideoque laudari; sive: libertatem arbitrii gratia non cogi

Sermo 16 275

De potestate seu licentia temptandi,

an conveniat debeatque diabolo etiam in servos dei bonos concedi

Sermo 17 284

De diaboli potentia temptandi

seu potius impotentia qua non potest, nisi omnipotens deus permittat, de eius imperfecta cognitione cogitationum humani cordis seu ignorantia qua nescit, utrum vicerit an victus sit, de eius malitia qua ipse interdum a temptatione desistit

Sermo 18 291

De animi aequitate

qua amissio rerum temporalium, deo semper inamisso, ferenda sit; diabolo id quod ratione probare nequivit, exemplo visibili ostendere (TüPr 15 Z 314f) seu ad sensum probare intendente et ideo non iam verbis sed factis argumentari incipiente

Post ea quae sermone 18 litteraliter de textu notata sunt, in sermonibus usque ad 25 inclusive sequentibus magis ad mysticum sensum eiusdem

<i>Sermo 32</i>	448
De poena et passione, de peccato cordis consuetudinis corruptionis, de modo ascetico rigori ponendo	
<i>Sermo 33</i>	460
De compassione nociva uxoris Iob diaboli discipulae diabolicaeque inductionis ad blasphemiam instrumenti, de passionibus seu affectionibus secundum deum rectis	
<i>Sermo 34</i>	471
De correctione fraterna, de irrationabilitate peccandi contra verum deum cui opponuntur falsi Romanorum dii, de consolationibus veri dei in tribulatione	
<i>Skizze zu Sermo 35</i>	483

QUARTA PARS

omnino deest in qua de triumpho agi debuisset (TüPr 15 Z 21)

<i>Register</i>	485
<i>Namen</i>	487
<i>Bibelstellen</i>	491
<i>Quellen und Autoritäten</i>	509
<i>Sachwörter in Auswahl</i>	525